

Primerjalna analiza cen oskrbe z električno energijo v Sloveniji

Lev Prislan, Dr. Dejan Paravan

9.6.2025

Contents

Executive Brief	3
Najpomembnejši zaključki primerjalne analize za gospodinjske odjemalce	3
Najpomembnejši zaključki primerjalne analize za poslovne odjemalce	3
Predlogi ukrepov za nižanje cen električne energije za poslovne odjemalce	3
Uravnoteženje in zamejevanje cene (GEN energija).....	3
Znižanje prispevkov in dajatev za velike industrijske odjemalce.....	3
Lastni vpliv industrijskih odjemalcev na cene.....	3
Predlogi ukrepov za spodbujanje investicij v OVE in za shemo net-meteringa.....	4
Spodbuda investicijam v samooskrbo iz OVE v Sloveniji.....	4
Ukrepi za shemo net-meteringa	4
Uvod.....	5
Teza Delo (Necj Gole): slovenska industrija plačuje dražjo elektriko od EU povprečja	5
Teze mag. Aleksandra Mervarja	5
Primerjalna analiza	6
Primerjava končnih cen za negospodinjske odjemalce z EU in Nemčijo.....	6
Primerjava končnih cen z EU in Nemčijo za ostale skupine.....	9
Primerjava končnih cen s sosednjimi državami	11
Zaključki primerjalne analize	13
Analiza razlogov za dvige cen električne energije	14
Pregled spot cen	14
Zaklepanje cen električne energije	16
Struktura zaklepanja cen električne energije v Italiji	17
Priloga 1: Vhodni podatki	19
Eurostat podatki	19
Uporabniške skupine.....	19
Obdobje primerjave	20

Executive Brief

Najpomembnejši zaključki primerjalne analize za **gospodinjske odjemalce**

- 1) **Končne cene električne energije z DDV v Sloveniji (203,5 EUR/MWh) so bistveno nižje od evropskega povprečja (290,5 EUR/MWh).**
- 2) Cene za gospodinjstva so od leta 2019 do 2024 **v Sloveniji zrasle manj (+42,9 EUR/MWh ali +26,7%) kot v povprečju EU (+73,2 EUR/MWh ali +33,7%).**
- 3) Vse trditve in ugotovitve iz analize Aleksandra Mervarja držijo.

Najpomembnejši zaključki primerjalne analize za **poslovne odjemalce**

- 1) Končne **cene električne energije v Sloveniji niso konkurenčna slabost**, saj smo v najbolj zastopani uporabniški skupini ID v sredini evropskih držav. **Slovenska podjetja imajo nižje cene od povprečja EU kot tudi nižje cene od Nemčije.**
- 2) **Končne cene električne energije v Sloveniji so relativno bolj ugodne za manjše poslovne odjemalce kot večje industrijske odjemalce.** Diskrepanco lahko pojasnimo z različnim načinom zaklepanja cen električne energije (spot vs nekaj let vnaprej). Več v razdelku **Zaklepanje cen električne energije.**
- 3) **Cene v primerjavi s sosednjimi državami kažejo za Slovenijo še bolj ugodno sliko kot v primerjavi z ostalimi EU državami.** Razlogi za to so v spremembi strukture veleprodajnih cen med regijo in preostalim EU, kar bomo podrobneje razdelali v razdelku **Pregled spot cen.**
- 4) **Omrežnina ostaja primerjalna prednost slovenskega gospodarstva.**
- 5) Nekatere države so **znatno znižale ceno za Prispevke in dajatve, nekatere celo v negativno področje.** To je glavni razlog, zakaj so cene za podjetja v Sloveniji izgubile nekaj primerjalne prednosti med leti 2019 in 2024.

Predlogi ukrepov za nižanje cen električne energije za **poslovne odjemalce**

Uravnoteženje in zamejevanje cene (GEN energija)

- 1) **Spodbujanje produkta nPPA** z navzgor in navzdol zamejeno ceno
- 2) **Ponudba 3 in 5 letnega produkta s fiksno ceno za celotno obdobje.** Ker so terminske cene v močnem backwardation-u, omogoča takšen produkt odjemalcem nižje cene že v prihajajočem letu.

Znižanje prispevkov in dajatev za **velike industrijske odjemalce**

- 1) **Skladno s Clean Industrial Deal znižanje prispevkov in dajatev za največje odjemalce**, kjer smo po končni ceni električne energije nad EU povprečjem (za vse skupine nad 2.000 MWh) na vrednost 0 €/MWh.

Lastni vpliv industrijskih odjemalcev na cene

- 1) Informiranje za gospodarstvenike in dvig pomena lastne odgovornosti pri formiranju cene (odločitve o trenutku zaklepanja nosijo industrijski odjemalci).
- 2) **Spodbuda odjemalcem k prilagoditvi odjema** skozi olajšanje sprememb delovnika in drugim spodbudam v pametno prestrukturiranje proizvodnje.
- 3) Novi omrežninski akt mora slediti enakim cenovnim signalom ter spodbujati **ново smernico, da odjem sledi proizvodnji** (in ne več obratno).

Predlogi ukrepov za spodbujanje investicij v OVE in za shemo net-meteringa

Spodbuda investicijam v samooskrbo iz OVE v Sloveniji

- 1) **Stabilno regulatorno okolje** (dolgoročno poznane investicijske spodbude za OVE, brez negativnih šokov preko spremembe omrežnine, strahovi pred uknitvijo net meteringa ipd.).
- 2) **Investicija viškov iz prihodkov ČPZ v krepitev internega (distribucijskega) omrežja** namesto v nižanje omrežnine.
- 3) Novi omrežninski akt **naj spodbuja vgradnje samooskrbnih sončnih elektrarn in hranilnikov.**
- 4) **Podporna shema** za vgradnjo hranilnikov energije.
- 5) **Intenzivna kampanja na nacionalni ravni za dvig interesa v gradnjo sončnih in vetrnih elektrarn.**
- 6) **Izjema od obvezne pridobitve SZP** za proizvodne naprave v primeru vključitve hranilnika in omejevanja oddaje moči v omrežje na največ 6 kW.

Ukrepi za shemo net-meteringa

- 1) Shema net-meteringa je bila odjemalcem obljubljena, ukrepov in mehanizmov zanjo pa danes ni. Zaradi tega predlagamo dvoje paralelnih mehanizmov.
- 2) Prvi je **vzpostavitev CfD mehanizma** za vse upravičence po shemi neto-meritev:
 - CfD v obdobju (letu) nizkih vrednosti solarnega profila omogoča plačilo manjka odjemalcu, v obdobju visokih vrednosti solarnega profila pa odjemalec plača presežno vrednost
 - Manko/presežek obračuna Center za podpore prek dobavitelja
 - CfD velja 5 let
- 3) Drugi mehanizem je vzpostavitev podpornih ukrepov za investicije v hranilnike energije s strani odjemalcev s samooskrbno elektrarno v shemi neto meritev.
- 4) Ukrepi morajo zajeti tako gospodinske odjemalce kot male poslovne odjemalce.

Uvod

V dokumentu preverjamo teze članka v Delu (**Nejc Gole - Cena elektrike: od slovenske prednosti do konkurenčne slabosti**)¹ in analize ELES (**mag. Aleksander Mervar – Koliko plačujemo za elektriko?**)².

V začetku dokumenta so zapisane njihove teze, ki jih kasneje na podatkih preverimo in dopolnimo, v zaključkih pa predlagamo rešitve za ugotovljene izzive.

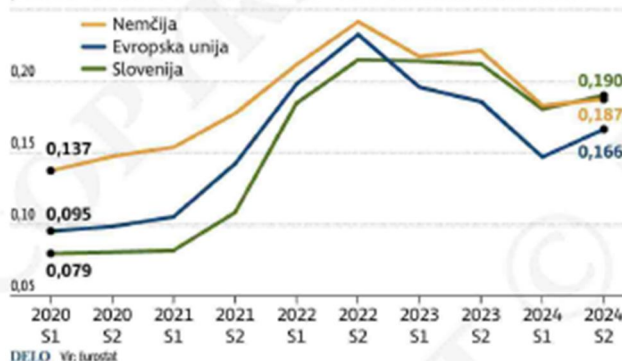
Teza Delo (Nejc Gole): slovenska industrija plačuje dražjo elektriko od EU povprečja

V članku opazujejo skupino velikih porabnikov, ki na leto porabijo od 70.000 MWh do 149.999 MWh (skupina IF) in trdijo, da je le-ta leta 2020 plačevala 20 odstotkov nižjo ceno električne energije od povprečja Evropske unije in kar 73 odstotkov nižjo ceno od podobnih porabnikov v Nemčiji.

V drugi polovici leta 2024 naj bi bila cena električne energije za velike porabnike v Sloveniji za 15 odstotkov višja kot v povprečju Unije (v prvem četrtletju za skoraj četrtino). Slovensko gospodarstvo je pred vojno v Ukrajini plačevalo skoraj polovico manj za elektriko kot nemška podjetja, in po podatkih Eurostata so cene, vključujoč davke, pri nas lani presegle nemške.

Rast cen električne energije za industrijo

poraba od 70.000 MWh do 149.999 MWh, v evrih za kWh, z davki

Teze mag. Aleksandra Mervarja

V dokumentu so analizirani tako gospodinski kot negospodinski (industrijski) odjemalci. Glavni zaključki dokumenta so:

- **Končne cene električne energije za gospodinske odjemalce v Sloveniji so bile nižje od povprečja končnih cen v EU** za vse razrede porabe. Slovenija je v spodnji tretjini lestvice držav članic EU, kjer so bile cene električne energije med najnižjimi.
- Pri gospodinskem odjemu smo imeli v Sloveniji v primerjavi s sosednjimi državami višje končne cene kot na Madžarskem in Hrvaškem ter nižje kot v Avstriji in Italiji.
- **Končne cene električne energije za negospodinske odjemalce so bile v Sloveniji v primerjavi s cenami v EU do 5% višje** (pri velikih odjemalcih v skupini IE pa za 14%).
- Povprečne končne cene električne energije za negospodinske odjemalce so **bile v Sloveniji nižje v primerjavi s cenami v sosednjih državah**, razen pri največji odjemni skupini IE.
- Cene električne energije za negospodinske odjemalce v Sloveniji so bile višje od povprečnih cen v EU, ampak nižje kot v sosednjih državah, razen pri največji skupini. **Stroški omrežnine so bili v Sloveniji bistveno nižji od povprečnih stroškov omrežnine, ki jo plačujejo v EU**³.
- Z izjemo Danske in Nemčije, ki imata najvišji končni ceni EE (in med najvišjimi BDP na prebivalca), je **zavrnjena teza, da imajo države z višjim deležem proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije tudi višje končne cene električne energije.**

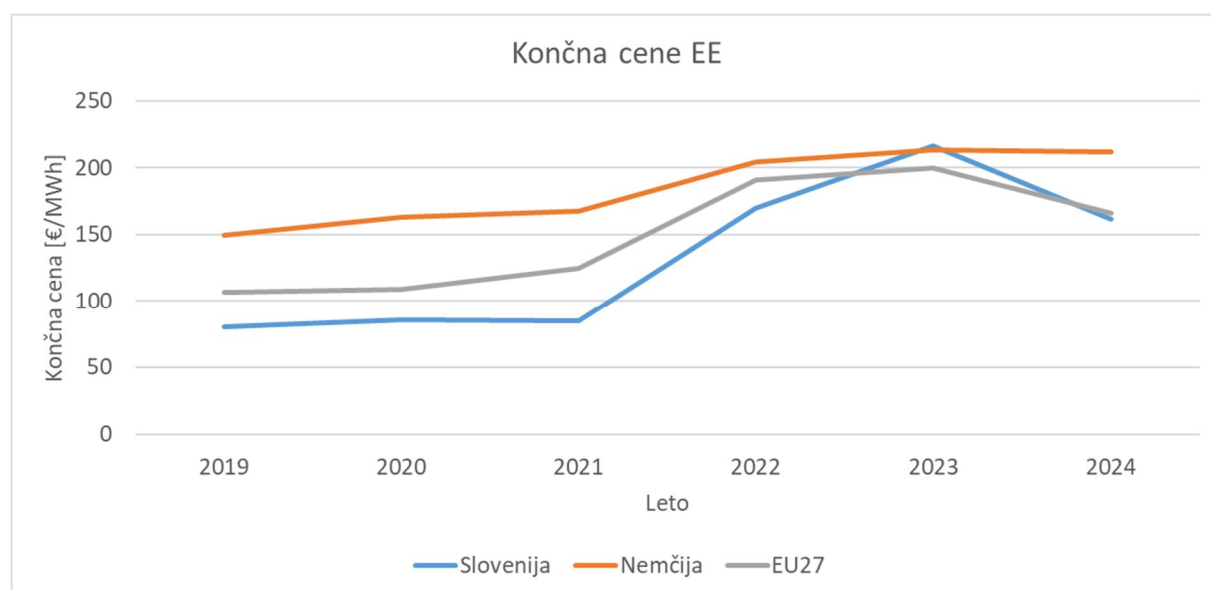
¹ Vir: <https://www.delo.si/gospodarstvo/novice/cena-elektrike-za-podjetja-od-slovenske-prednosti-do-konkurencne-slabosti>

² Vir: <https://www.eles.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost-in-obvestila/sporocila-za-javnost/ArticleID/21977/Koliko-pla%C4%8Dujemo-za-elektriko>

Primerjalna analiza

Primerjava končnih cen za negospodinske odjemalce z EU in Nemčijo

Primerljiv prikaz kot v Delu za uporabniško skupino ID je na grafu spodaj⁴:

Ugotovimo, da njihove teze **deloma držijo. Rast stroškov električne energije je bila v Sloveniji nadpovprečna**. V Sloveniji se je končna cena električne energije dvignila za 100% (80,7 €/MWh -> 161,6 €/MWh oz +80,9 €/MWh), v Nemčiji za 41% (149,6 €/MWh -> 211,5 €/MWh oz +61,9 €/MWh) in v EU27 »le« za 55% (106,9 €/MWh -> 166,1 €/MWh oz +59,2 €/MWh). Vseeno **imajo industrijski odjemalci še vedno nižje cene od Nemčije kot tudi od povprečja držav EU27**.

Če primerjamo razvrstitev Slovenije v primerjavi z ostalimi EU državami ugotovimo, da je bila v uporabniški skupini ID med 27 državami glede na končno ceno električne energije (brez DDV) leta 2019 Slovenija na 22. mestu, leta 2024 pa na 14. mestu, oziroma je postavljena **8 mest višje**. Relativno boljše cene od nas imajo Bolgarija, Estonija, Francija, Latvija, Litva, Malta, Portugalska, Romunija in Španija.⁵ Relativno večjo podražitev od nas so imeli na Češkem in v Luksemburgu.

Na grafu zgoraj je viden dvig slovenskih cen v letu 2023 nad nemške, kar pa je predvidoma posledica ne-upoštevna izplačil preko Javne agencije SPIRIT⁶.

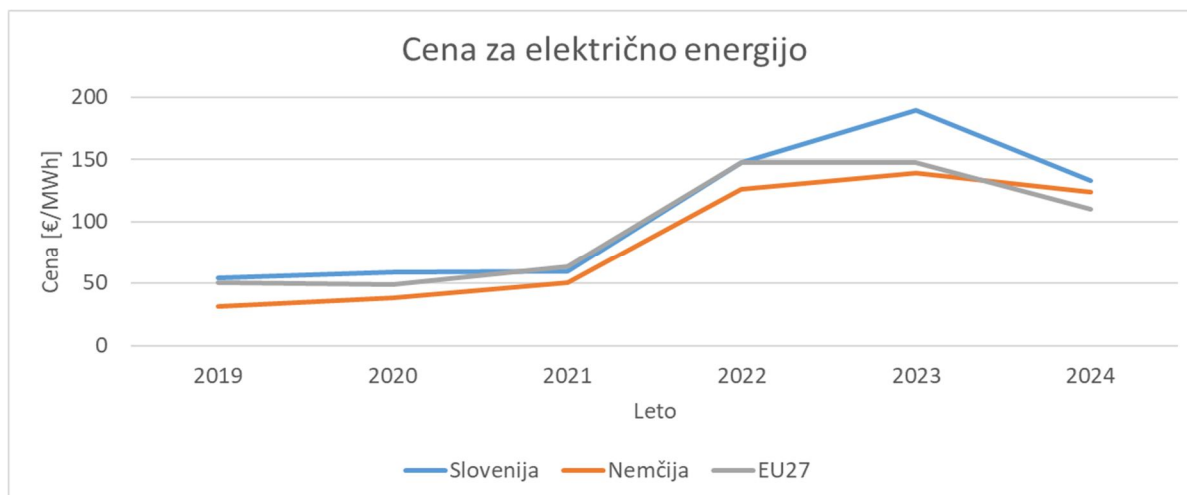
Naslednji grafi kažejo še razbitje po posameznih segmentih računa:

1) Cene za električno energijo so glavno gonilo dviga končne cene električne energije za vse trge. V Sloveniji je bil dvig med letoma 2019 in 2024 za 146% (54,1 €/MWh -> 133,1 €/MWh oz +79 €/MWh), v Nemčiji za +298% (31 €/MWh -> 123,5 €/MWh oz +92,5 €/MWh), v EU27 pa za 117% (50,6 €/MWh -> 110 €/MWh oz + 59,4 €/MWh). **Pomembno je tudi dejstvo, da je Slovenija pri ceni električne energije že od nekdaj nad EU27 in Nemčijo.**

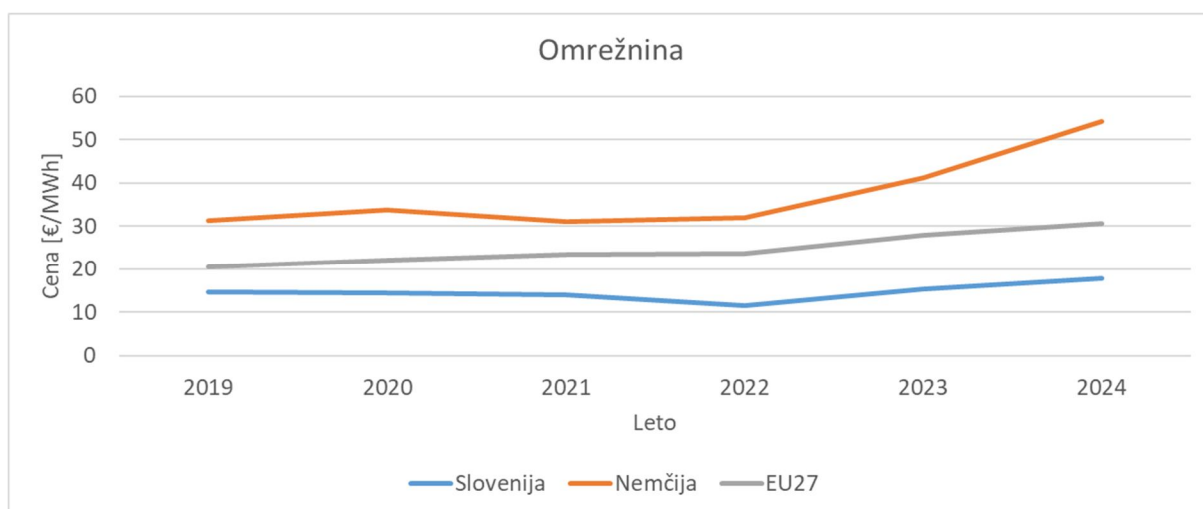
⁴ Več o razlogih za izbor te skupine in tega obdobja v Prilogi 1.

⁵ Belgija je bila leta 2019 višje od nas, zdaj pa ima enake cene. Teoretično nas

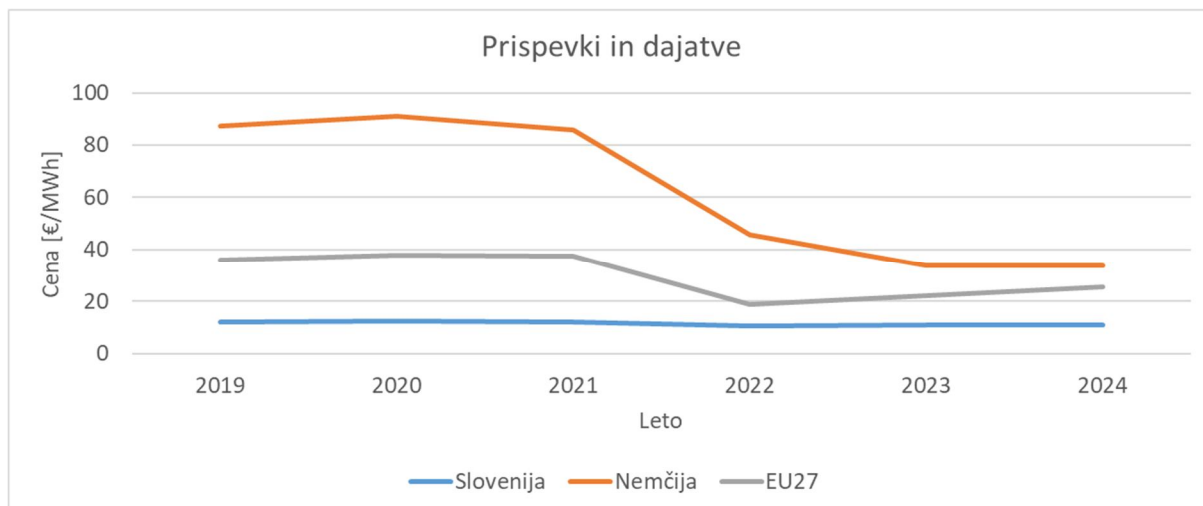
⁶ Več na <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/ukrepi-za-omilitev-draginje/energetika/> oziroma <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2022-01-4186?sop=2022-01-4186>

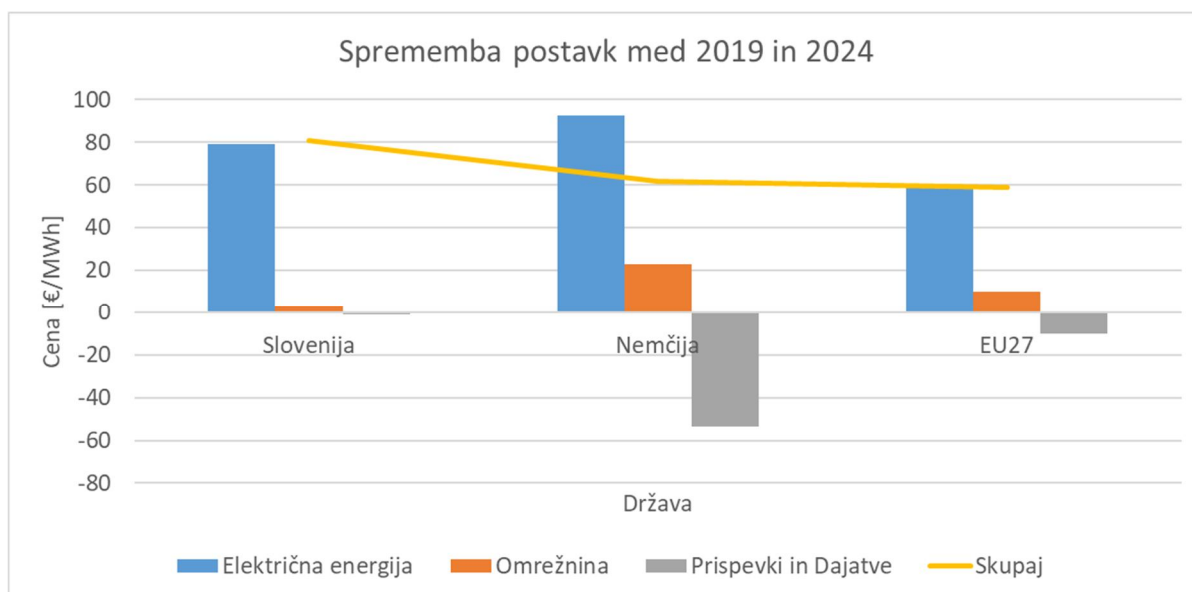
2) **Omrežnina je v Sloveniji v celotnem obdobju najnižja** od opazovanih in se je med letoma 2019 in 2024 dvignila za 20% (14,7 €/MWh -> 17,7 €/MWh oz + 3€/MWh), v Nemčiji za 73% (31,3 €/MWh -> 54,3 €/MWh oz + 23 €/MWh), v EU27 pa za 49% (20,5 €/MWh -> 30,5 €/MWh oz +10€/MWh).

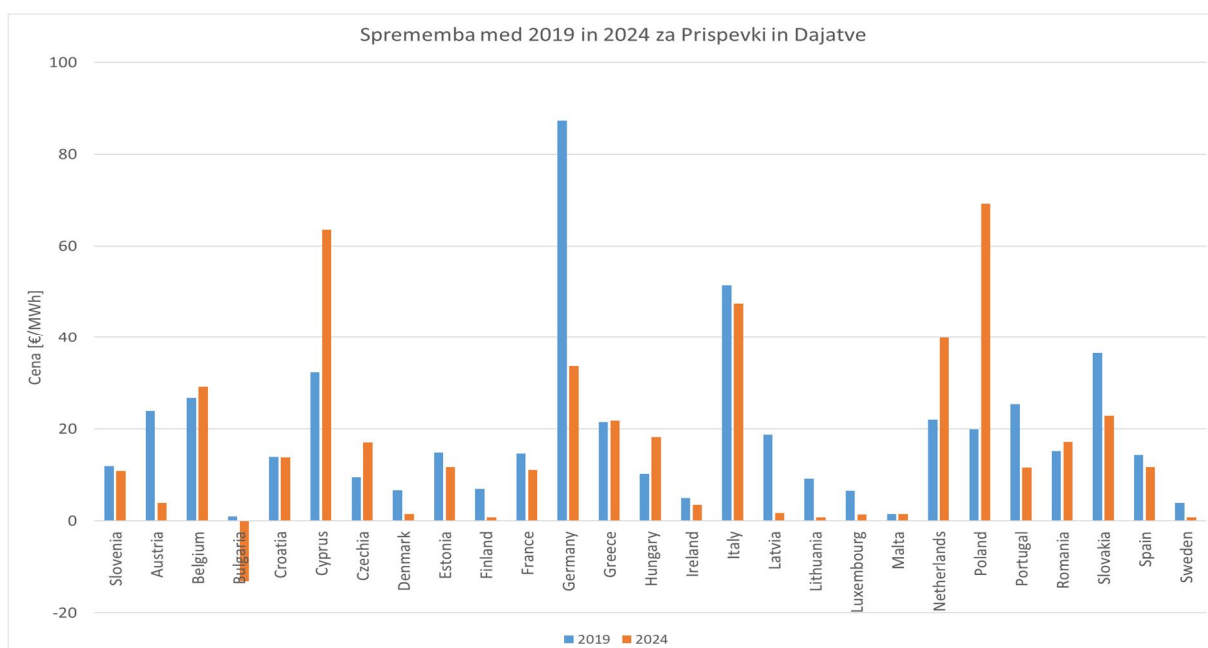
3) **Prispevki in dajatve so bili v Sloveniji celotno obdobje najnižji, ampak so v ostalih državah bistveno bolj padli kot pri nas.** Prispevki in dajatve so v Sloveniji v opazovanem obdobju padli za 9%, (11,9 €/MWh -> 10,8 €/MWh oz -1,1 €/MWh) v EU27 za 29% (35,9 €/MWh -> 25,6 €/MWh oz -10,3 €/MWh), v Nemčiji pa kar za 61% (87,3 €/MWh -> 33,7 €/MWh oz -53,6 €/MWh).

Skupni graf sprememb pokaže izzive pri cenah električne energije za slovensko gospodarstvo:

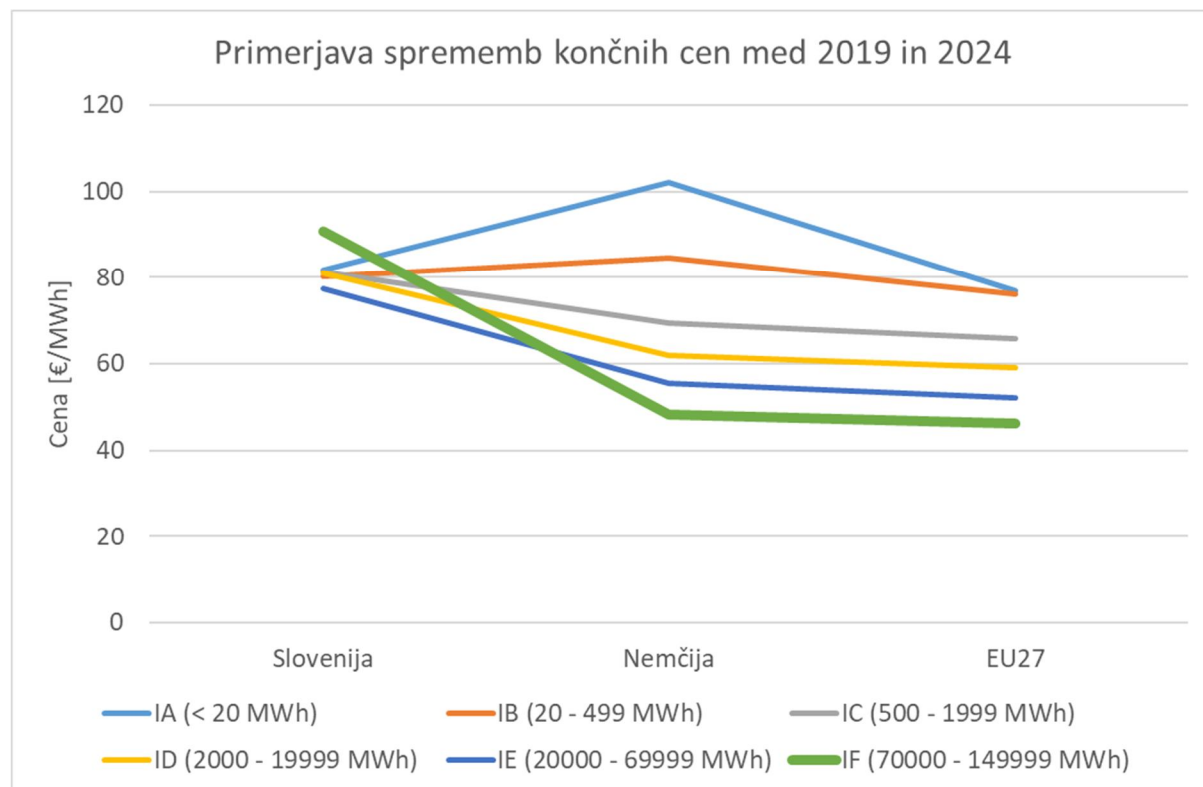

- **V Sloveniji se je v primerjavi z EU nadpovprečno podražila cena električne energije. Izzive končne cene električne energije je torej smiselno iskati na tej postavki.**
- V Nemčiji je bil dvig cen električne energije še višji, ampak je **padec postavk pri Prispevkih in dajatvah dvig ublažil in celo poskrbel za relativni padec končnih cen v primerjavi s Slovenijo**. V primeru Nemčiji gre predvsem za znatno znižanje postavke »Renewable taxes«, ki je padel iz 60,3 €/MWh na 2,4 €/MWh.
- **Višina dajatev je tudi v EU27 državah bolj padla kot v Sloveniji**. V spodnjem grafu je narejen prikaz po posameznih državah. Vidimo, da so marsikje vrednosti blizu 0 €/MWh, ponekod pa celo negativne (Bolgarija). Pri skupini IA (< 2 MWh) so Dajatve in prispevki negativni tudi za Luksemburg (-97 €/MWh) in celo Avstrijo (-14 €/MWh). Cene v drugih državah so bile v preteklosti že bolj obremenjene s prispevki in dajatvami, zato so lahko bolj padle. **Pri nas možnosti padca cen Prispevkov in dajatev (kot se priporoča tudi v Clean Industrial Deal Maria Draghi-ja) ni oziroma je bistveno manjši.**

Primerjava končnih cen z EU in Nemčijo za ostale skupine

Pregled za ostale uporabniške skupine pokaže, da je rezultat za kategorije IC (500 – 1.999 MWh) in IE (20.000 – 69.999 MWh) primerljiv z rezultatom za skupino ID, ki smo jo podrobno analizirali zgoraj.

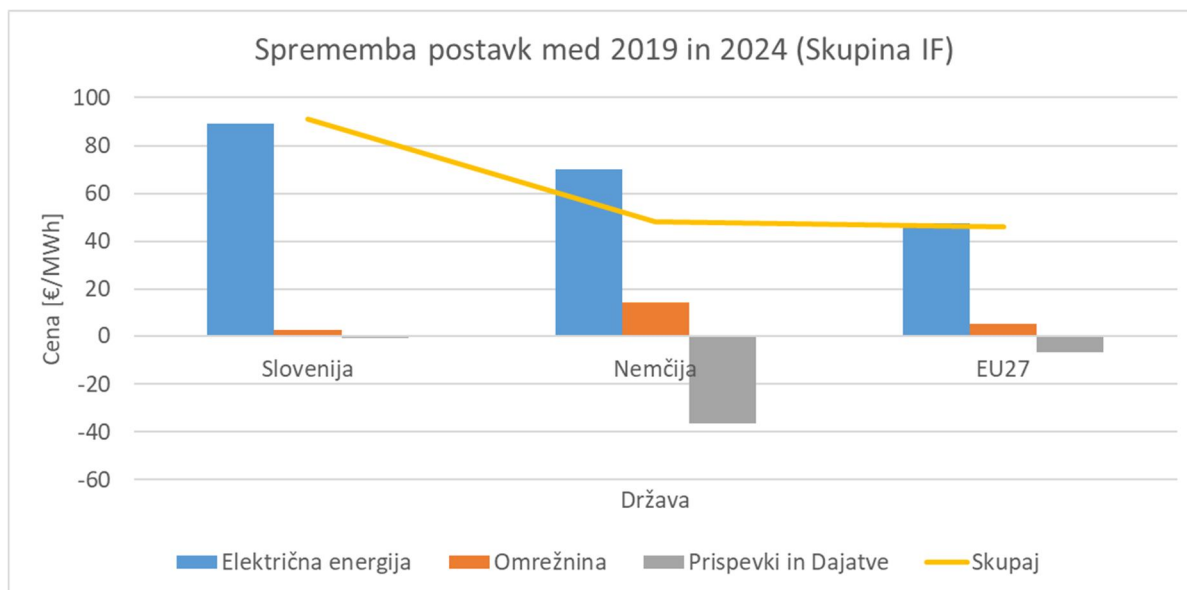
Za skupino IF (70.000 – 149.999 MWh), ki je bila analizirana v Delovem članku, so zaključki podobni kot za ID, le da so za Slovenijo bolj ekstremni v negativno smer. **V Delu je bila tako prikazana skupina, pri kateri je bilo poslabšanje stanja v Sloveniji največje.**⁷

Dvig cen električne energije pri teh strankah je bil namreč v Sloveniji 188% (47,5 €/MWh -> 136,6 €/MWh oz +89,1 €/MWh), kar pomeni, da je bil dvig višji kot pri skupini ID. Nasprotno je bil za EU27 in Nemčijo dvig končnih cen električne energije za skupino IF nižji kot za skupino ID. Glede na to, da je v tej skupini manjše število večjih strank⁸, je razlog lahko v slabih odločitvah zakupa energentov določenega (majhnega) števila velikih odjemalcev.

Dodatna »oteževalna okoliščina« je, da je delež cene električne energije v končni ceni električne energije za skupino IF višji kot za ID (za leto 2024: 90% vs 82%), kar pomeni, da je bil dvig cen električne energije relativno večji vpliv na celotni strošek dobave električne energije.

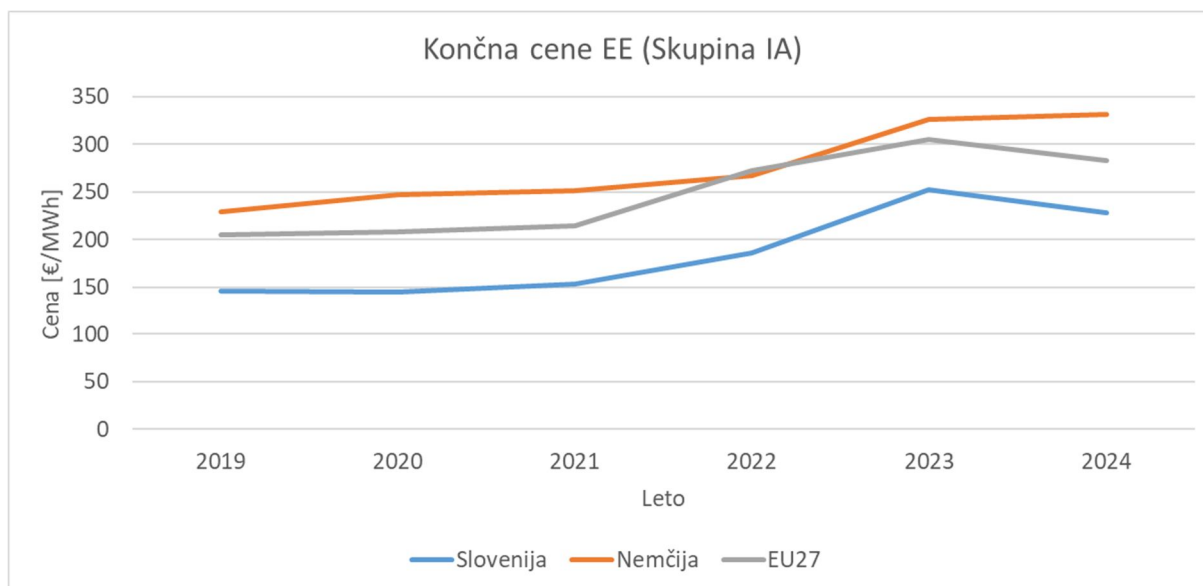
⁷ Za skupino IG (> 150.000 MWh) za Slovenijo ni podatkov.

⁸ V evidenci družbe GEN-I je le 21 strank z odjemom, večjim od 70 GWh letno.

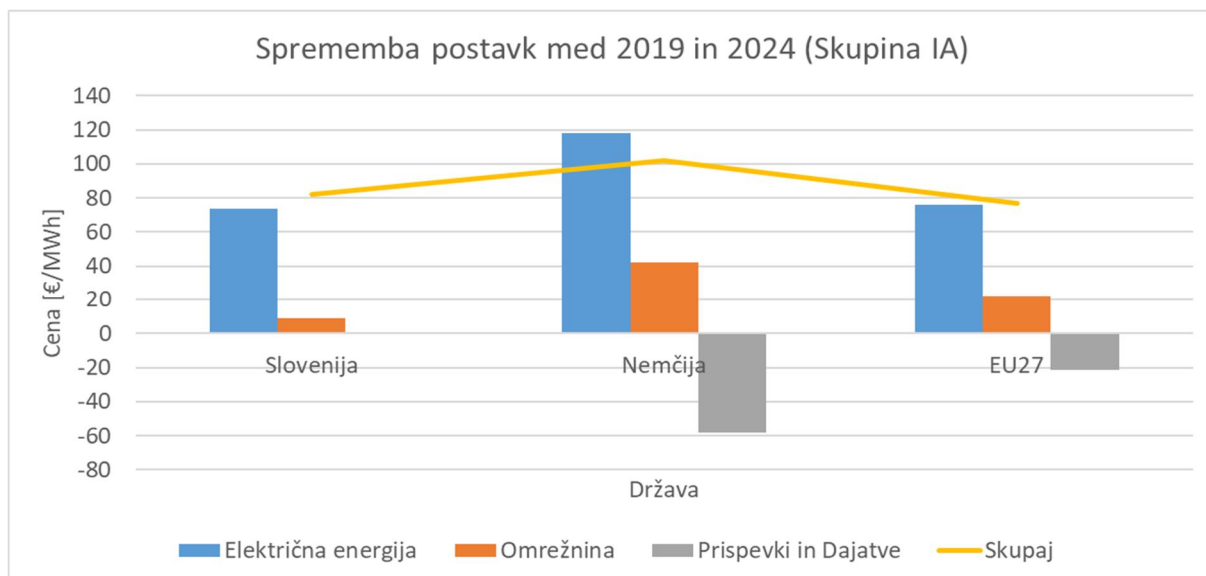

Pri uporabniških skupinah IA (< 20 MWh) in IB (20 - 499 MWh) je stanje nasprotno in **gre za izboljšanje cen v Sloveniji v primerjavi z EU27 in Nemčijo. Obeh najmanjših skupin mag. Mervar v svoji analizi ni zajel.**

Za najmanjšo uporabniško skupino IA (< 20 MWh) se je recimo razkorak pri končnih cenah električne energije z Nemčijo še povečal v prid Slovenije, v primerjavi z EU pa le malenkost zmanjšal. **Še vedno smo izrazito pod povprečjem EU cen.** Leta 2024 smo na 17. mestu oziroma le mesto višje kot leta 2019. Boljše cene za to skupino so v tem obdobju dobile Danska, Luksemburg, Malta, Portugalska in Švedska. Stanje pa je leta 2024 v primerjavi z 2019 v Sloveniji boljše v primerjavi s **Hrvaško**, Latvijo, Poljsko in **Madžarsko**.

Kot se vidi na spodnjem grafu, se je cena električne energije za skupino IA v Sloveniji dvignila za **128%** (57,7 €/MWh -> 131,3 €/MWh oz +73,60 €/MWh), v Nemčiji za **224%** (52,5 €/MWh -> 170,3 €/MWh oz +117,8 €/MWh) in EU27 za **103%** (74,3 €/MWh -> 150,5 €/MWh oz +76,2 €/MWh). Pri ostalih postavkah (omrežnina, prispevki in dajatvi) so zaključki podobni kot za skupini ID. **Cene električne energije za skupino IA so se torej v Sloveniji v €/MWh dvignile manj od evropskega povprečja.**

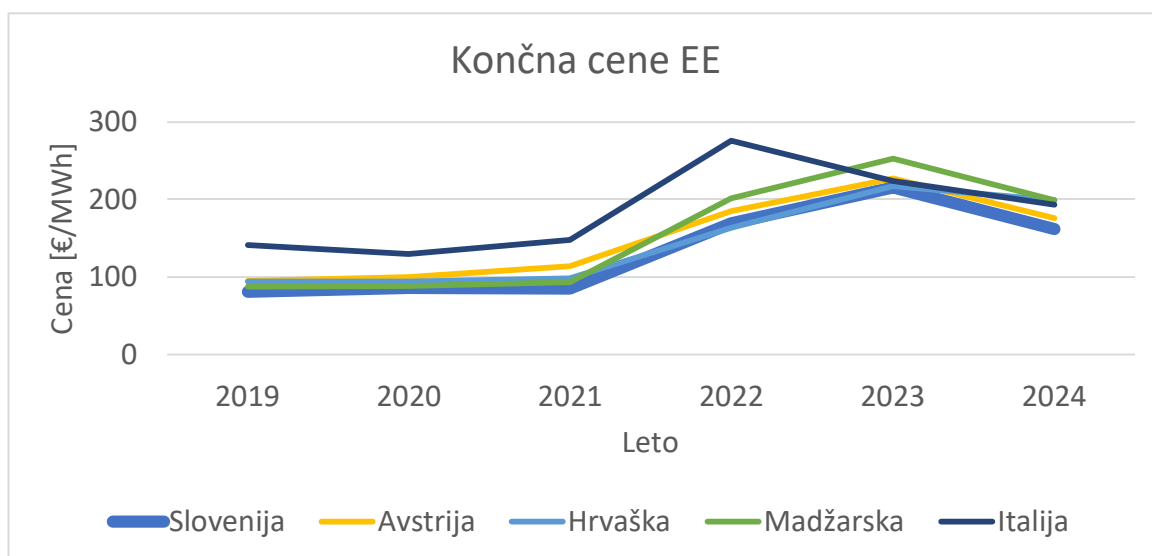

Glede na to, da gre za različne velikosti odjemalcev, ki imajo različne strategije zaklepanja cene električne energije (dobavitelj vs sami, več na spot vs več za leta vnaprej), je **pomemben razlog za nadpovprečne dvige cen električne energije za večje odjemalce v različnih trenutkih zaklepanja cen električne energije**. Detajlnejša analiza je v razdelku **Zaklepanje cen električne energije**.

Primerjava končnih cen s sosednjimi državami

Vrnemo se k uporabniški skupini ID (2.000 – 19.999 MWh). Čeprav je bil dvig končnih cen električne energije v Sloveniji v primerjavi z EU27 nadpovprečen, **ostajamo z najnižjimi cenami v primerjavi s sosednjimi državami**. Natančneje:

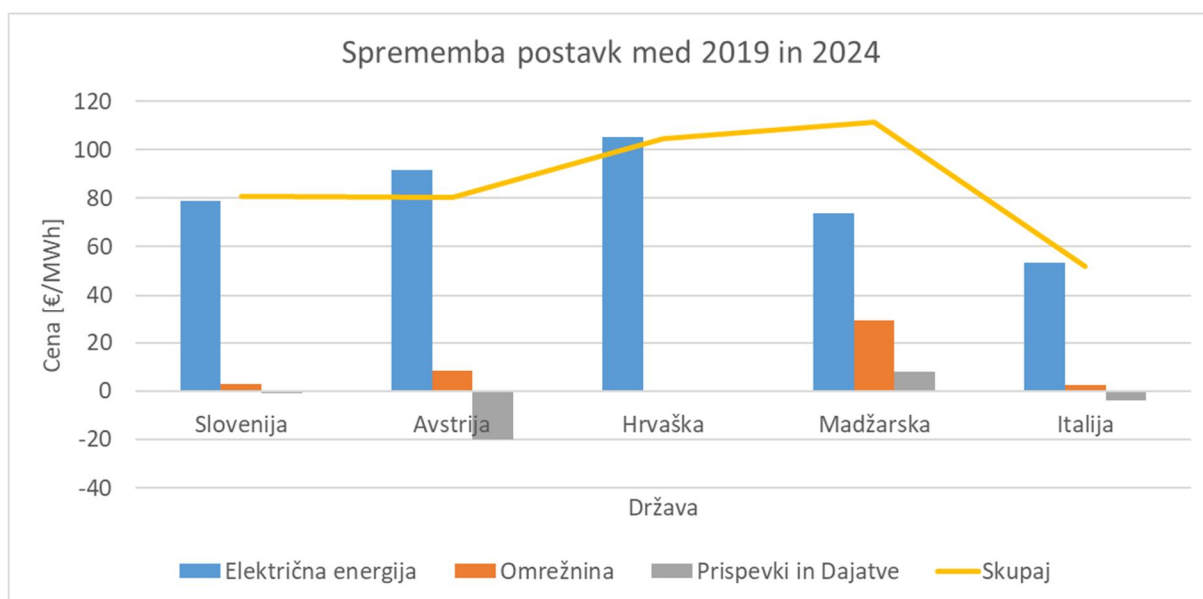
- Dvig končne cene električne energije v Sloveniji v €/MWh je cca enak kot v Avstriji⁹.
- Dvig končne cene električne energije je v Sloveniji cca 24 €/MWh nižji kot je bil na Hrvaškem in cca 30 €/MWh nižji kot je bil na Madžarskem.
- V Italiji se je končna cena po drugi strani zblížala s slovensko ceno, saj se je razkorak zmanjšal za cca 29 €/MWh. Končna cena električne energije v Italiji je za ta segment od vključno leta 2023 nižja kot je na Madžarskem.

⁹ Procentualno je dvig v Avstriji nižji (+85%), ker je bila njihova osnova (cena v 2019) višja.

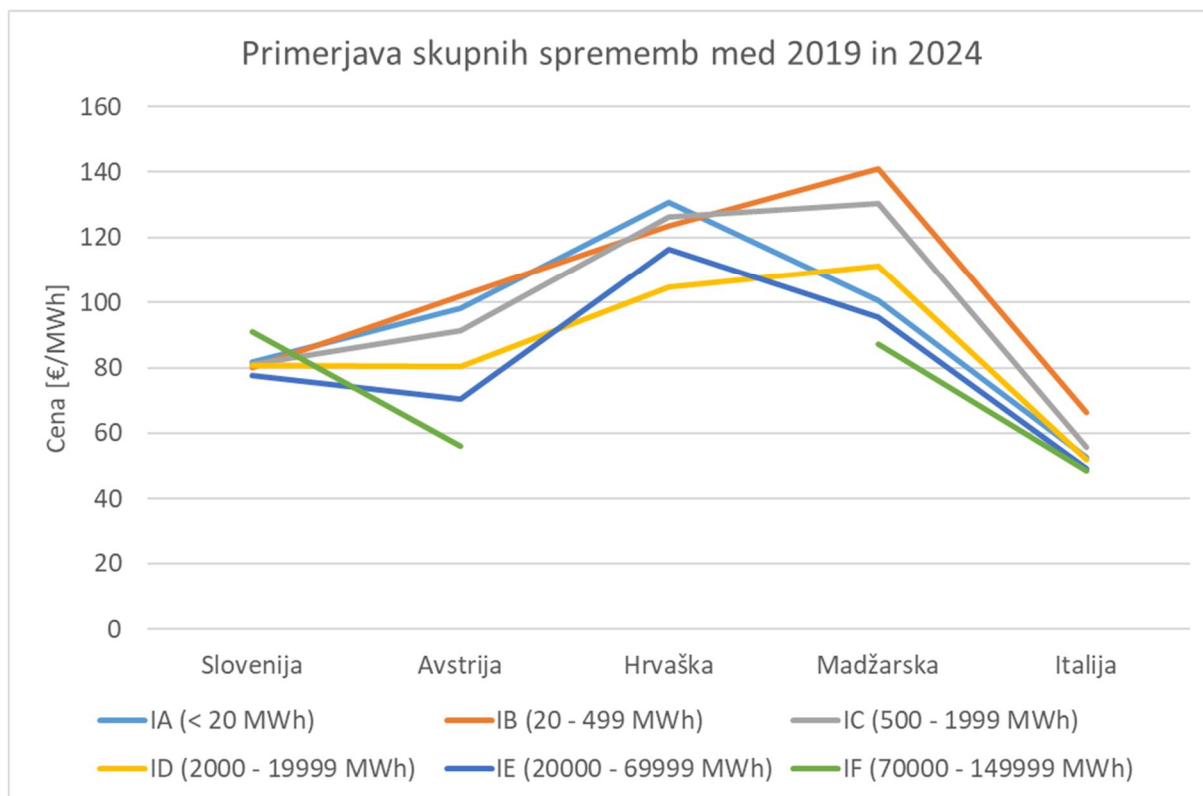
Podroben pregled po postavkah na računu pokaže:

- V Avstriji so se znižali Prispevki in dajatve za cca 20 €/MWh, kar je skupaj z nekoliko višjim dvigom omrežnine ravno pokrilo višji dvig cene električne energije v primerjavi s Slovenijo.
- Na Hrvaškem je celotna sprememba končnih cen električne energije iz razloga dviga cen električne energije. Skupni dvig je kot omenjeno višji kot v Sloveniji.
- Na Madžarskem je bil dvig cen električne energije za 5 €/MWh nižji kot v Sloveniji, se je pa od vseh sedenjih držav najbolj dvignila omrežnina (+29 €/MWh) in prispevki (+8 €/MWh). Skupni dvig je kot omenjeno višji kot v Sloveniji.
- V Italiji je celotno zblížanje končnih cen električne energije posledica manjših dvigov cene električne energije.

Pregled za ostale uporabniške skupine pokaže podobne zaključke:

- **Imamo najbolj ugodne končne cene električne energije v primerjavi s sosednjimi državami,** z izjemo največje uporabniške IF (70000 - 149999 MWh), kjer so bolj ugodne cene v Avstriji in v Italiji.
- **Za majhne odjemalce (skupine IA, IB in IC) se razkorak s sosednjimi državami (brez Italije) še povečuje v prid Sloveniji.**
- **Za večje odjemalce (skupine ID in IE) razkorak zmanjšuje Avstrija, ampak predvsem na račun znižanja Prispevkov in dajatev. Razkorak s Hrvaško (kjer je glavnina sprememb na cenah električne energije) in Madžarsko (kjer je bil tudi dvig omrežnine) se tudi za te uporabniške skupine povečuje.**
- **Za največje odjemalce (skupina IF) se je stanje v Sloveniji relativno poslabšalo v primerjavi z vsemi sosedami** (z izjemo Hrvaške, ki tega segmenta po Eurostat sploh nima).
- Stanje je v primerjavi z Italijo poslabšalo v vseh skupinah, predvsem zaradi spremembe cen električne energije. Pri tem je treba poudariti, da so cene v Italiji za najmanjše skupine med najvišjimi v celotnem EU in je torej prišlo »predvsem« do izboljšanja stanja v Italiji.
- Z izjemo Madžarske, kjer je prišlo tudi do večjih sprememb pri omrežnini, in Avstrije, kjer je prišlo do večjih sprememb v Prispevkih in dajatvah, je **glavnina spremembe v vseh skupinah iz naslova cene električne energije.**

Zaključki primerjalne analize

- 1) Končne **cene električne energije v Sloveniji niso konkurenčna slabost**, saj smo v največji uporabniški skupini ID v sredini evropskih držav. Imamo nižje cene od povprečja EU kot tudi nižje cene od Nemčije.
- 2) **Končne cene električne energije v Sloveniji so relativno bolj ugodne za manjše industrijske odjemalce kot večje industrijske odjemalce**. Diskrepanco lahko pojasnimo z različnim načinom zaklepanja cen električne energije (spot vs nekaj let vnaprej). Več v razdelku **Zaklepanje cen električne energije**.
- 3) **Cene v primerjavi s sosednjimi državami kažejo za Slovenijo še bolj ugodno sliko kot v primerjavi z ostalimi EU državami**. Razlogi za to so v spremembi strukture veleprodajnih cen med regijo in preostalim EU, kar bomo podrobneje razdelali v razdelku **Pregled spot cen**.
- 4) V Italiji so se končne cene električne energije med letoma 2019 in 2024 za vse segmente manj dvignile kot v Sloveniji. Pri tem je treba upoštevati, da so za male odjemalce cene v Italiji med najvišjimi v EU. Razlogi za to so v večjem deležu zaklepanja cen na spot, kar je bilo v zadnjem obdobju bolj ugodno in je podrobneje razloženo v razdelku **Struktura zaklepanja cen energentov v Italiji**.
- 5) **Omrežnina ostaja primerjalna prednost slovenskega gospodarstva**. Ob tem velja poudariti, da efekt nove omrežninske reforme še ni ustrezno zajet in se stanje na tej postavki lahko poslabša. Prav tako razdelek **Pregled spot cen** pokaže, da imajo države z višjim deležem OVE nižje spot cene, zato bi bilo smotno viške iz zaslužkov avkcij za čezmejne prenosne zmogljivosti vlagati v krepitev omrežja namesto v nižanje omrežnine. S tem bi v Sloveniji dodatno padla spot cena in posledično tudi cena električne energije za odjemalce. To je tudi eden od predlogov ukrepov.
- 6) Nekatere države so **znatno znižale ceno za Prispevke in dajatve, nekatere celo v negativno področje**. Eden dodatnih ukrepov gre tudi v to smer.

Analiza razlogov za dvige cen električne energije

Pregled spot cen

Primerjava spot cen v 2019 in 2024 pokaže podoben pogled kot smo ga videli pri cenah električne energije negospodinskih odjemalcev:

- **Najbolj so se v €/MWh dvignile cene držav v naši regiji in vzhodno o nas** (Italija, Bolgarija, Romunija, Slovaška, Madžarska).
- **Najmanj so se dvignile cene držav z visokimi deleži OVE** proizvodnje (Finska, Španija, Nizozemska) **oz držav z močno jedrsko proizvodnjo** (Francija, Finska).
- Korelacija med dvigom deleža OVE iz 2019 do 2023 in dvigom spot cen med 2019 in 2024 pokaže precej močno negativno korelacijo v vrednosti -0,53¹⁰. **Večji delež OVE torej pomeni tudi nižje povprečne spot cene.** Med opazovanimi državami je rekorderka Nizozemska z dvigom OVE proizvodnje iz 18% na 46%, kar pomeni +28%.

Država ¹¹	Spot cena [€/MWh]			OVE [%]		
	2019	2024	Delta	2019	2024	Delta
Austria	40.06	81.92	41.87	75%	88%	13%
Belgium	39.35	70.32	30.97	21%	31%	11%
Bulgaria	47.46	102.55	55.10	24%	29%	6%
Croatia	49.28	94.69	45.41	50%	59%	9%
Czechia	40.21	84.89	44.68	14%	16%	2%
Denmark	39.84	70.86	31.03	65%	79%	14%
Estonia	45.86	87.28	41.42	22%	32%	10%
Finland	44.04	45.58	1.53	38%	52%	14%
France	39.45	57.74	18.29	22%	30%	8%
Germany	37.67	79.57	41.91	41%	52%	12%
Greece	63.82	100.88	37.06	31%	48%	17%
Hungary	50.36	100.81	50.46	10%	20%	10%
Italy	52.32	108.52	56.20	35%	38%	3%
Latvia	46.28	87.35	41.07	53%	54%	1%
Lithuania	41.20	87.44	46.24	19%	36%	18%
Luxembourg	37.67	78.51	40.85	11%	18%	7%
Netherlands	53.46	77.29	23.83	18%	46%	28%
Poland	53.36	96.26	42.90			
Portugal	218.10	242.60	24.50	54%	63%	9%
Romania	50.37	103.52	53.15	43%	47%	5%
Slovakia	41.50	92.88	51.38	22%	24%	2%
Slovenia	48.75	91.29	42.54	33%	42%	9%
Spain	47.68	63.04	15.36	37%	57%	20%
POVPREČJE	53.39	91.56	38.16	34%	44%	10%

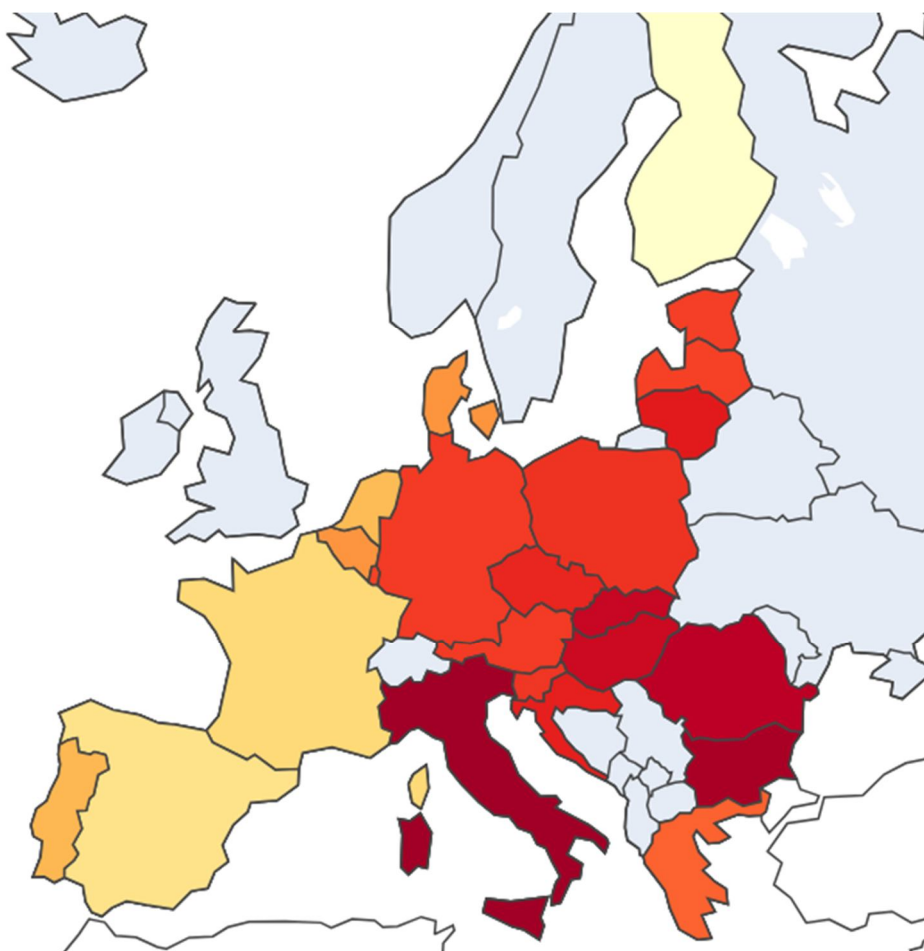
¹⁰ Korelacijo zmanjšuje Francija, ki ima »poceni« jedrsko proizvodnjo, ne pa tako izrazito visoke (rasti) OVE proizvodnje.

¹¹ Zaradi pomanjkljivih podatkov so izločeni Ciper, Irska, Malta in Švedska.

Pomemben razlog za spremembo strukture spot cen v Evropi je tako izrazito večanje deleža OVE proizvodnje v določenih državah. Ta vpliv je viden v večanju volatilnosti cen znotraj dneva, kot ugotavlja mag. Mervar, imajo države z večjim deležem OVE proizvodnje nižje tudi končne cene električne energije.

Drugi razlog za spremembo strukture cen je vpeljava FBMC mehanizma. HU cena, ki je referenca za regijo, se je v preteklosti gibala med Italijo in Nemčijo, zdaj pa je vedno bližje Italiji - torej bližje zgornji meji. Povsem normalen pojav je, da je Madžarska najvišji trg v EU (predvsem poleti in ob slabi hidrologiji). Znotraj regije pa FBMC mehanizem na Slovenijo vpliva "blagodejno", saj se običajne zamašitve vodov dogajajo na mejah PL-CZ-SK-DE-AT, kar preko PTDF parametrov vpliva na nižjo Slovensko spot ceno.

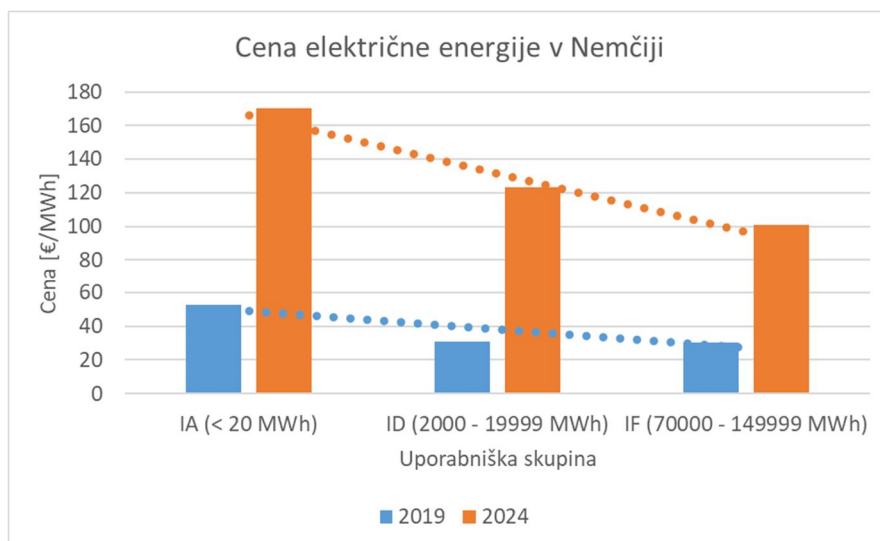
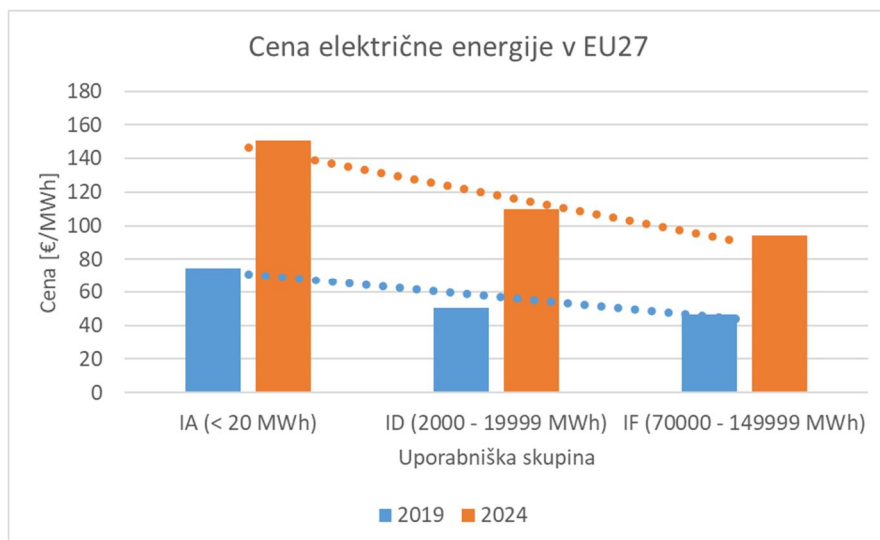
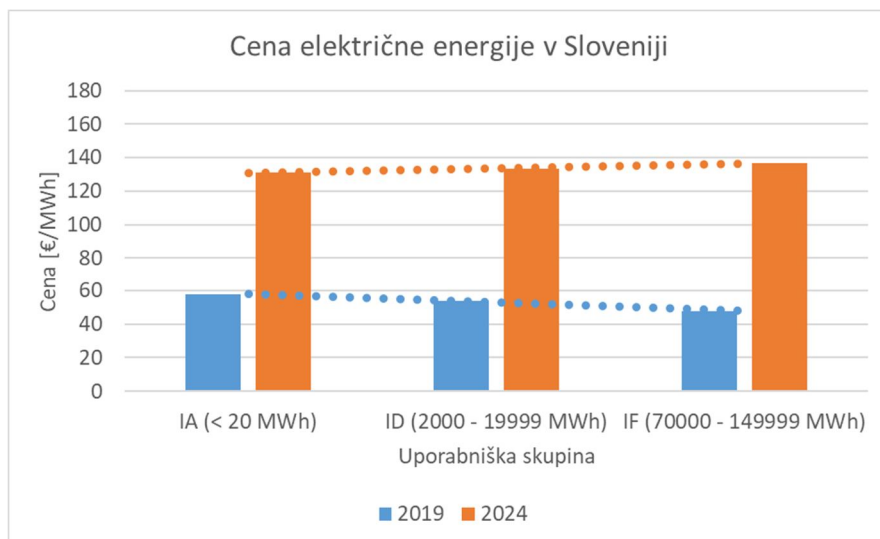
Ugotovitve glede regijskih cen so vidne tudi iz zemljevida sprememb spot cen v €/MWh med letoma 2019 in 2024 (večji dvigi so bolj temno rdeče obarvani):

Na strukturo veleprodajnih cen ne moremo vplivati, prav tako je Slovenija že daleč nadpovprečno dobro povezana z drugimi državami. Rešitev je tako lahko v krepitvi internega distribucijskega omrežja, ki bo krepilo gradnjo OVE in drugih virov domače energije. Smotno bi bilo, da ELES več denarja nameni v investicije v omrežje kot v nižanje – že tako nizkih - cen omrežnine.

Zaklepanje cen električne energije

Spodnji trije grafi prikazujejo cene električne energije za 3 referenčne skupine odjemalcev za leti 2019 in 2024 za 3 ključne primerjalne trge: Slovenija, EU27 in Nemčija.

Ugotovimo, da imajo v splošnem manjši odjemalci višje cene v €/MWh, kar je lahko logična posledica večjih stroškov na enoto za segment B2C proti segmentu B2B.

V Sloveniji to drži za leto 2019, ne pa za leto 2024. Leta 2019 je bila cena energije za skupino IF (70.000 – 149.999 MWh) 10,2 €/MWh nižja kot je bila za skupino IA (< 20 MWh). Leta 2024 je bila obratno, za 5,30 €/MWh višja.

Če primerjamo z EU27 in Slovenijo ugotovimo, da so se cene za električno energijo za skupino IA (< 20 MWh) dvignile približno enako, bolj pa so se dvignile cene za električno energijo za skupino IF (70.000 – 149.999 MWh). **Posledično diskrepanca Slovenije ni v skupini IA, temveč v skupini IF.**

Glede na Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji za leto 2023¹² imamo v Sloveniji za gospodinjiski odjem HHI indeks 2117, kar pomeni, da imamo visoko koncentriran trg, za **poslovni odjem** pa je HHI enak 1325, kar pomeni **zmerno koncentriran trg**.

Glede na obe ugotovitvi skupaj lahko sklenemo, da izziv ne more biti v zaklepanju cen dobaviteljeve (ki imajo kvečjemu prevladujoči položaj), temveč da je izziv v **načinu zaklepanja cene večjih industrijskih odjemalcev**.

Struktura zaklepanja cen električne energije v Italiji

Po različnih trgih so tudi različne splošne strategije zaklepanja cen. V Italiji odjemalci nadpovprečno določajo ceno direktno po spot cenah. Hitra analiza, kjer optimiziramo delež zaklepanja po spot, letu vnaprej in dveh letih vnaprej za Slovenijo in Italijo to potrdi.

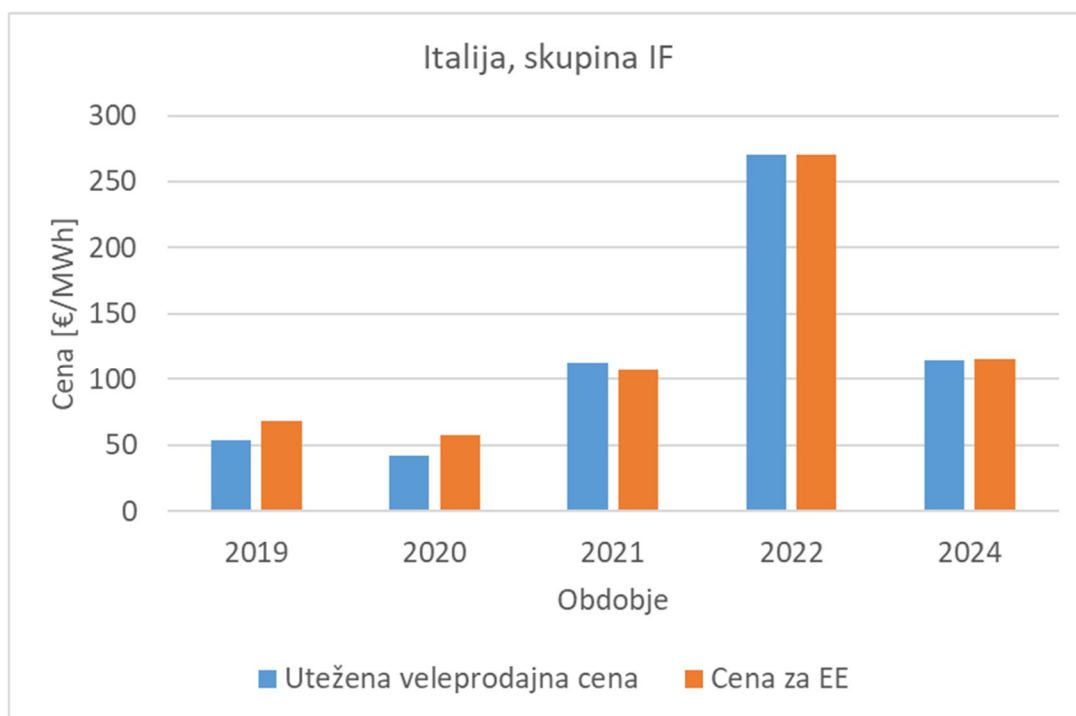
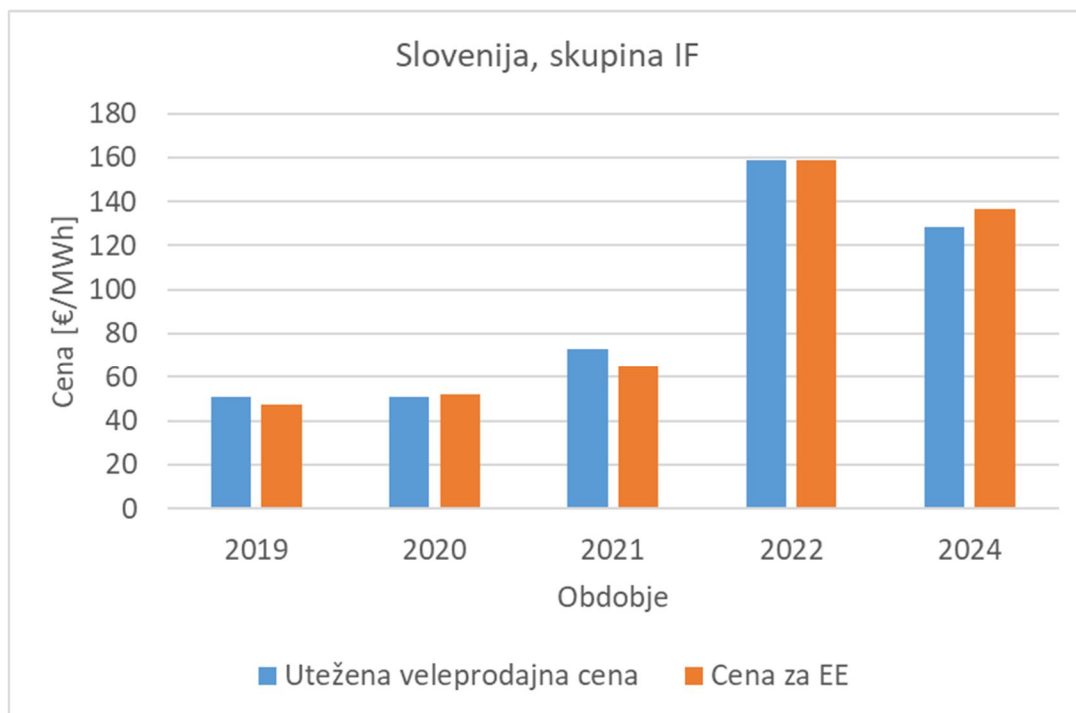
Optimalni koeficienti določitve cen preko spota¹³:

- Slovenija: 36% spot, 64% terminski zakup
- Italija: 84% spot, 16% terminski zakup

Razlika tudi pojasni zakaj je cena v Italiji za leto 2024 relativno bolj ugodna kot v Sloveniji (cene po energetske krizi močno upadajo, zato so cene na spotu bile nižje od cen pri terminskem zakupu). V letu 2022 je bila zgodba seveda obrnjena. Leto 2023 je zaradi številnih državnih ukrepov ob energetske krizi izločeno.

¹² Vir https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/agen_e/porae_2023.pdf

¹³ Minimiziramo razliko cen električne energije za skupino IF glede na Eurostat podatke in glede na povprečje veleprodajnih cen (spot, leto vnaprej, dve leti vnaprej).

Priloga 1: Vhodni podatki

Eurostat podatki

V analizi se fokusiramo na industrijske odjemalce. Eurostat objavlja podatke o celotnih cenah na polletni ravni¹⁴ ter letne podatke¹⁵, ki so razdrobljeni po posameznih postavkah na računu za električno energijo.¹⁶ V naši analizi se bomo opirali na letne podatke, saj lahko njih ugotovimo katera izmed komponent računa je v resnici problematična. Mag. Mervar svoje teze dela na pol-letnih podatkih, zato se številke sprememb (ne pa smeri sprememb) lahko razlikujejo.

Pri analizi cen industrijskih odjemalcev bomo komponente razbili na:

- **Električna energija** (*Energy and supply*)
- **Omrežnina** (*Network costs*)
- **Prispevki in dajatve** (*Capacity taxes, Capacity taxes allowance, Environmental taxes, Environmental taxes allowance, Nuclear taxes, Nuclear taxes allowance, Other, Other allowance, Renewable taxes, Renewable taxes allowance*) – **spremljamo cene brez DDV.**

Eurostat podatke osvežuje skladno s tem kdaj prejme podatke iz posameznih držav¹⁷. V času pisanja dokumenta je bila zadnje osvežitev podatkov iz dne 27.4.2025. Trenutno še vedno manjkajo podatki za leto 2024 za Islandijo in Severno Makedonijo. V članku v Delu¹⁸ je iz podobnega razloga narobe navedena cena za EU za 2024-S2. Pravilna cena je 0,1529 €/kWh in ne 0,166 €/kWh. Napaka najverjetneje izhaja iz uporabe stare verzije podatkov.

Uporabniške skupine

Eurostat deli industrije uporabnike na 7 skupin glede na velikost letnega odjema:

- IA (< 20 MWh)
- IB (20 - 499 MWh)
- IC (500 – 1.999 MWh)
- ID (2.000 – 19.999 MWh)
- IE (20.000 – 69.999 MWh)
- IF (70.000 – 149.999 MWh)
- IG (> 150.000 MWh)

Na Eurostatu najdemo tudi delež količin odjemalcev posamezne države v posameznem razredu odjema¹⁹. Deleže prikazuje slika na naslednji strani.

¹⁴ Ločimo lahko ceno z davki in prispevki ter brez njih. Ni pa možno ločiti na omrežnino, strošek dobave ipd. Vir: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_pc_205_custom_16614769/default/table

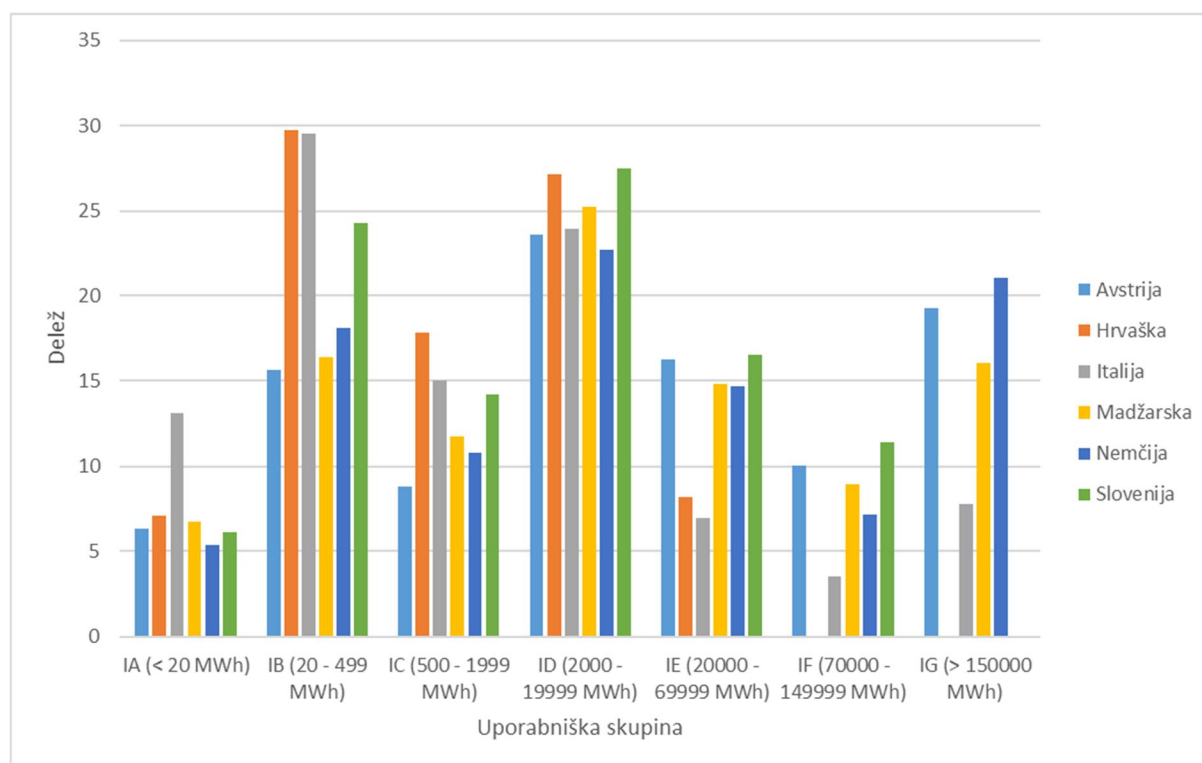
¹⁵ Vir podatkov: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_pc_205_c_custom_16614693/default

¹⁶ Definicija podatkov: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nrg_pc_204_sims.htm

¹⁷ Eurostat ne ponuja informacij o tem, kdaj je določena država poslala podatke.

¹⁸ Datum članka je 3.5.2025, ampak se je pisanje članka začelo najverjetneje že prej in so zato bili uporabljeni podatki pred 27.4.2025.

¹⁹ Vir: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_pc_205_v_custom_16893624/bookmark/table

Odjemalcev v skupini IG v Sloveniji (kot v marsikateri drugi državi) ni več, prav tako je zelo slabo reprezentirana skupina IF kot jo analizirajo na Delu. **Ugotovimo, da je v sosednjih državah in Nemčiji najbolj izražen razred ID**, zato bomo podrobno analizo izvajali na tem razredu odjema.²⁰

Obdobje primerjave

Zaradi začetka COVID krize v letu 2020 to leto ni najbolj primerno za začetno leto primerjave. V naši analizi bomo **začetno točko postavili na leto 2019** ter primerjali spremembe glede na končno leto 2024.

²⁰ Eurostat se v svoji analizi fokusira na skupino IC: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Electricity_price_statistics